

Un altre camí per a la perla del Carib

Moltes ONG treballen anònimament a Cuba perquè l'illa superi l'embargament que l'ofega. Maria Comín, des de l'Associació Catalana de Professionals per la Cooperació, promou un programa que prepararà professors per donar suport formatiu al poble cubà.

Dia 27 d'abril de 1996. Antoni Negre, president de la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona obre el primer seminari sobre Cuba organitzat per la Fundació Internacional Olof Palme de Badalona (FIOP). En la conferència, Negre destaca que l'illa va ser durant més de tres segles l'indret on es creuaven les rutes de tots els vaixells que s'enduien cap a la metròpoli les riqueses d'aquelles terres, i ressaltava que, a termini mitjà, Cuba tornarà a ser un mercat en què el sector empresarial català i espanyol podran dur a terme "molts bons acords i inversions".

En la seva exposició mencionava, de passada, el malestar expressat pel Consell de Luxemburg per les implicacions extraterritorials de la llei Helms-Burton, una llei aprovada pels Estats Units fa tres mesos i que ha estat refusada o criticada, a banda la Unió Europea, per Mèxic, el Canadà i l'Organització d'Estats Americans (OEA).

Les primeres cartes d'avertència a diverses empreses i grups inversors, i l'anàlisi de les repercussions que l'aplicació d'aquesta llei pot tenir en centenars de firmes europees (només els intercanvis comercials catalans amb l'illa l'any 1995 ja van superar els deu mil milions de pessetes) han dut a l'actualitat la Cuba de Castro. Mentrestant, moltes ONG continuen treballant, en l'anonimat i com a formiguetes, perquè "la perla del Carib" torni a brillar amb llum pròpia.

L'Associació Catalana de Professionals per la Cooperació és una d'aquestes entitats sense afany de lucre. Maria Comín, membre de l'Associació i coordinadora del projecte Cursos d'Especialització de Postlicenciatura a Centramèrica, ens ajudarà a analitzar, des d'una visió personal, la situació de l'illa. Però, abans, té un homenatge a retre. "Només volia recordar José M. Valverde, un lluitador que

És important de destacar el grau d'ètica del poble cubà. No hi ha cap situació de privilegi entre els dirigents i el poble.

es va comprometre amb la causa dels desheretats; el meu cunyat, que es va consagrar a les causes del poble cubà, nicaragüenc i salvadorenc, i al meu pare, l'Alfons Comín, solidari i simpatitzant històric d'aquesta revolució des dels orígens, com es definia ell mateix; l'últim llibre que va escriure va ser sobre Cuba, pràcticament l'últim viatge que va fer".

El projecte que porta entre mans és un programa de "formació de formadors" com ella l'anomena, que prepararà professors universi-

taris perquè facin cursos de postgrau, màsters i doctorats. I és que, per Maria Comín, la formació és bàsica per al seu desenvolupament intern. "Si mirem la situació econòmica de Cuba, veurem que es troba al límit i que, a més, empitjora. Potser van confiar massa en l'ajuda dels països de l'Est i no van tirar endavant iniciatives pròpies; no han explotat les seves possibilitats. Ara comencen a fer-ho, però han perdut una dècada. Si hi afegim un blocatge internacional molt fort, la manca de molts productes, com sabó o medicines, i més factors, com l'augment del turisme sexual que ve d'Europa i de Mèxic, el resultat és preocupant. Però el poble cubà té força avantatges respecte als altres països de l'àrea. És un poble molt preparat, amb un nivell cultural alt, extraordinàriament imaginatiu i inventor, i que no ha perdut l'esperança. Els falta suport tècnic i formatiu, un suport que els permeti de ser protagonistes dels seus processos de canvi".

Entre les cordes. I és per això que Maria Comín, llicenciada en història contemporània, critica durament l'embargament econòmic que pesa sobre l'illa des del 1962 –i que ja els ha costat 5,7 bilions de pessetes– promogut pels EUA. "Des de fora tots els volem donar una lliçó de com han de fer les coses, però no els deixem lliures perquè escullin el seu propi destí. L'embargament només porta a una situació de desesperació a un poble que, si el deixessin reflexionar, ja

hi hauria trobat una sortida. Ells tenen un altre plantejament ideològic, que fa que no vegin clares segons quines propostes econòmiques o polítiques, però cal respectar-los-les". Uns termes que també s'apliquen al camp de la cooperació: "No es tracta d'anar-hi a vendre el teu producte, sinó d'aportar-los quelcom que els sigui útil. Podem reforçar-ne la formació, però sense que depenguin de nosaltres. Han de ser els seus metges, mestres i enginyers els qui han de decidir com i on volen fer les ciutats, els hospitals..." Hi ha en marxa projectes de suport a l'agricultura —afegeix—, d'aprofitament econòmic i ecològic, d'investigació en energies alternatives, de medicina natural, i programes d'emergència per a situacions extremes, però cal que el suport material i tècnic vagi sempre acompanyat d'iniciatives culturalment, socialment i antropològicament adequades sense oblidar que l'objectiu de la cooperació és de desaparèixer, no de convertir-se en imprescindible.

Les principals accions a l'illa van a càrrec d'algunes ONG. El govern espanyol va anunciar, coincidint amb la visita del vice-president nord-americà Al Gore a Madrid, que es replantejaria les relacions d'Espanya amb Cuba i que això podia voler dir tallar la cooperació amb l'illa. Cuba és, a més, l'únic país d'Amèrica Llatina amb el qual la Unió Europea no té cap acord de cooperació, encara que funcionin alguns programes de sotamà. La Comissió fa temps que negocia amb Castro un canvi de rumb: suport econòmic per obertura i respecte als drets humans. Però asseguren que no han trobat prou voluntat en el govern de l'Havana. El Parlament Europeu va condemnar la Llei Torricelli del 1992, igual que ha criticat la Helms-Burton, però Maria Comín diu que no s'ha de ser il·lús: "La UE se supe-dita bastant al mandat de Washington, i si en aquest cas s'hi ha oposat és, més enllà de raons humanitàries, perquè hi ha la preocupació que afecti els interessos de massa empreses europees".

Virgínia Arqué

Maria Comín va visitar Cuba el mes de març: "Abans tenien unes quantes coses assegurades per l'estat, com el got de llet dels escolars, i de cop veuen que disminueixen. Per això estan tan angoixats."

La llei de la discòrdia

La Cuban Liberty and Democratic Solidarity Act of 1995 fou proposada pel senador Jessie Helms. La Comissió Europea, en un comunicat al Consell i al Parlament, la descriu en els termes següents: "Aquesta proposta pretén, suposadament, d'accelerar una transició pacífica de Cuba cap a la democràcia, reforçant la pressió sobre aquest país". Les principals mesures acordades són:

—Possibilitat que els ciutadans americans, fins i tot si eren de nacionalitat cubana en el moment dels fets, reclamin davant una comissió *ad hoc* expropiacions no compensades.

—El dret de totes aquestes persones de fer condemnar tot estranger que s'hagi beneficiat, fins i tot indirectament, dels béns expropiats, i cobrar danys i perjudicis que poden arribar fins a tres cops el dany sofert. (Una empresa hotelera europea podria veure's condemnada, per exemple, a pagar a un camperol cubà, nacionalitzat americà, per unes terres expropiades pel govern de Castro en què el règim va construir un hotel que aquest empresari europeu ha llogat més tard.)

—Denegació del visat d'entrada als Estats Units als responsables o accionistes (i als seus fills i cònjuges) d'empreses estrangeres que hagin "traficat" amb béns expropiats.

—Prohibició a bancs i sucursals americans de concedir crèdits a aquests estrangers.

—Disminució de l'ajut nord-americà a Rússia i als nous estats independents a raó de l'ajuda que prestin a Cuba.

—Disminució de la contribució dels Estats Units a tota entitat financera internacional que concedeixi préstecs a Cuba.

—Prohibició per als Estats Units de comprar productes derivats del sucre a països que importin sucre cubà. **V. A.**